

TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ ARASINDA KOPRO-PARAZİTOLOJİK BİR TARAMA

Gülendame SAYGI (x)

Rüknettin ÖĞÜTMAN (x)

Ö Z E T

Erzurum Tıp Fakültesi öğrencilerinin belli bir gurubunda yapılan kopro-parazitolojik taramanın sonuçları bildirilmiştir. Öğrenciler arasında en çok rastlanan protozoonlar Entamoeba coli ve Giardia intestinalis olarak saptanmıştır. Helmintlerden ise Ascaris lumbricoides ilk sırayı alırken onu Trichuris trichiura izlemiştir. Bulgular daha önceki çalışmalarla karşılaştırılmıştır.

GİRİŞ :

Erzurumdaki bir çocuk yuvasında ve ilkokul öğrencileri arasında barsak parazitlerinin dağılımını saptamak için yaptığımız taramaların sonuçlarını önceki yazılarımızda bildirmiştik (1-4) Bu taramalar ve Erzurum Numune Hastanesi Mikrobiyoloji Rutin Lâboratuvarına gelen ve hemen her yaş grubunu kapsayan rutin kopro-parazitolojik in-

celemeler(5) ve Erzurum Sağlık Koleji öğrencileri arasında yapılan araştırma (6) dışında şehrimizde belli bir erişkin yaş grubunda bu tip bir tarama yapılmamıştır.

Bu yazımızda Erzurum Tıp Fakültesi öğrencilerinin belli bir grubunda yapılan küçük çapta bir taramanın sonuçlarını sunmak istiyoruz.

(x) Dr. Asis.—Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Kürsüsü Dr. Asistanı

(xx) Prof. Dr.— Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları kürsüsü Öğretim Üyesi.

MATERYAL ve METOD

Dışkı nümuneleri 1973 ve 1974 ikinci dönem öğrencilerinden sağlanmıştır. Her sene bu dönem öğrencilerinin yaptıkları "dışkı muayenesi" laboratuvarında öğrencilerden kendilerine hazır olarak verilen materyal yanında kendi dışkı nümunelerini de incelemeleri istenmiştir. Laboratuvar bitiminde de öğrencilere ait olan bu nümuneler toplanarak tarafımızdan incelenmiştir. Gerek materyelin toplanmasında kullanılan malzeme ve gerekse inceleme yöntemleri daha önceki yıllarımızda bildirdiğimiz gibidir(1-4).

BULGULAR :

1973 ve 1974 senelerinde ikinci dönemde bulunan 19 kız ve 150 si erkek olmak üzere toplam 169 öğrenciden sağlanan dışkı nümuneleri barsak parazitleri yönünden incelendi. 169 nümunenin 79 zunda (%46,7) bir veya birden fazla barsak paraziti saptandı. Kız öğrencilerin 8 inde (%42,1), erkek öğrencilerinse 72 sinde (%48,0) bir veya birden fazla parazit görüldü. Parazit saptanan dışkı nümunelerinin 59 unda (%74,6) tek, 16 sında (%20,2) iki ve 4 ünde (%5) ise ikiden fazla parazit saptandı (Tablo: 1).

Parazit yönünden pozitif olan 79 dışkı nümunesinin 30 unda (%37,5) sadece Protozoon, 36 sında (%45,5) sadece helmint ve 13 ünde ise (%16,4) hem protozoon kist veya trofozoiti ve hem de helmint yumurtası görüldü (Tablo: 1).

Dışkı nümunelerinde saptanan barsak protozoonları arasında %10,6 pre-

valensle Entamoeba coli birinci sırayı alırken onu %10,0 ile Giardia intestinalis izledi, Diğer barsak protozoonlarından Entamoeba histolytica'ya %4,7 ve Iodamoeba bütschlii'ya ise %2,3 oranlarında rastlandı(Tablo: 2.)

Barsak helmintlerinden Ascaris lumbricoides %24,8, Trichuris trichura %7,1 ve Hymenolepis nana %1,1 oranlarında saptandı. Ayrıca bir öğrencinin dışkısında da Taenia yumurtaları görüldü.

TARTIŞMA :

Bulgulara göre Tıp Fakültesi öğrencileri arasında saptanan barsak parazit türleri bu bölgede yapılan önceki taramalara nazaran bir ayrıcalık göstermemektedir. (1-7), Keza öğrenciler arasında saptanan enfeksiyon oranları da gerek yöremizdeki ve gerekse yurdumuzun diğer bölgelerindeki taramalarda elde edilen oranlardan farklı değildir. (8-17). Şöyleki öğrenciler arasında protozoonlardan en sık rastlananlar E. coli ve Giardia olmuştur. Helmintlerden ise en sık olarak Ascaris lumbricoides'e ve onu izliyerek de Trichuris trichura'ya rastlanmıştır.

Yöremizde daha önce yapılan taramalar genellikle 20 yaşından küçük olanları kapsamıştır(1-7). Ayrıca nüme teminindeki kolaylık bakımından yurdumuzun diğer bölgelerinde yapılan taramalarda hemen tamamıyla ilkökul öğrencileri arasında yapılmıştır. Sadece şehrimiz Sağlık Kolejinde yapılan tarama 16-19 yaş grubunu kapsamaktadır. Fakat bu öğrencilerin dışkıları da yalnızca barsak helmintleri

yönünden incelenmiştir. Maalesef protozoon enfeksiyonları hakkında bize bir fikir vermemektedir. Yazarların verdikleri sayılardan hesaplanan *Ascaris lumbricoides* prevalensi %28.2, *Trichuris trichura* %3.5, *Hymenolepis nana* ise %0.5 dir.(6) Buna göre Sağlık Koleji öğrencileri arasında saptanan oranlar bizim Tıp Fakültesi öğrencileri arasında saptadığımız oranlara yakındır. Yirmi yaşından küçük ve büyükleri kapsayan Erzurum Çocuk Bakım Yurdu personeli arasındaki taramada ise *A.lumbricoides* %24, *T.trichiura* %7.4 *H.nana* %1,8, *E.coli* %25.9, ve *G.intestinalis* %3.7 oranlarında görülmüştür. Yine iki taramada saptanan oranlar birbirine oldukça yakındır (3).

Çocuk ve erişkinleri kapsayan Nümine Hastanesi Mikrobiyoloji Rutin laboratuvarındaki dışkı incelemelerinde *Ascaris* prevalensi %46, *Trichuris* %5,2 oranlarında görülmüşlerdir. Maalesef aynı yayında barsak protozoonlarına değinilmemiştir(5). İç Anadolu Bölgemizdeki bir bucakta 20 yaşından yukarıdaki toplulukta yapılan taramada *Ascaris* %85, *Trichuris* %4.2, *E.coli* %26,3 ve *Giardia* %3.1 oranlarında görülmüşlerdir. Adı geçen bucakla Erzurum'un iklimi ve denizden yükseklikleri (arada takriben 500 metrelik bir farkla) birbirine benzemektedir. Fakat aralarında *Ascaris* prevalensi bakımından büyük bir fark görülmektedir. Nedeni de araştırmanın yapıldığı yıllarda bucakta insan dışkısının gübre olarak kullanılmasının yaygın olması ve bucak halkının tıp öğrencilerine kıyasla toprakla daha fazla haşır neşir olmalarıdır, kanımızca. Keza iki yöredeki *E.coli* prevalensleri ara-

sındaki büyük fark da yine iki toplumun toprakla temaslarının farklı olmasıyla açıklanabilir. Çünkü bilindiği gibi *E.coli* kistleri dış ortam koşullarına *E.histolytica* kistlerinden çok daha dayanıklıdır ve toprak bu protozoonun bulaşmasında muhtemelen daha fazla bir rol oynamaktadır (18). *Giardia*'ya ise tıp öğrencileri arasında oldukça yüksek oranda rastlanmıştır. Bu da daha önceki taramalarımızla birlikte göz önüne alınca adı geçen protozoonun yöremizde yaygınlığı kolayca anlaşılabilir. Çünkü yöredeki ilkökul öğrencileri arasında *Giardia* prevalensi %15 şin üzerinde olarak saptanmıştır. Yurt gibi öğrencilerin toplu halde yaşadıkları ve birçok bakımlardan sınırlı koşulları olan konutlarda kanımızca *Giardia* gibi şahıstan şahısa direkt bulaşabilen parazitler oldukça yaygındır. Bu arada *Giardia* 'ya ilâveten *Enterobius vermicularis* sayılabilir ki maalesef bu nematodu dışkı muayenesiyle saptamak olasılığı da çok düşüktür(3).

Sonuç olarak diyebilirizki yurdumuzun farklı yörelerinden şehrimize gelen tıp öğrencileri ve muhtemelen diğer fakülte öğrencileri arasında barsak helmint ve protozoonları oldukça yaygındır. Bunlardan tedavisi oldukça kolay *Ascaris* yanında *Trichuris* ve *Giardia* gibi tedavisi için kolayca ilaç bulunmayan parazitozlarda bulunmaktadır. Kanımızca gerek yöremizde ve gerekse yurdumuzun diğer bölgelerinde yaygın oldukları açıkça saptanmış olan bu helmint ve protozoon enfeksiyonları üzerinde daha dikkatli durulması zorunluğunda olduğumuz açıktır.

Tablo : 1— Öğrencilerin Parazit Grupları Ve Sayısı Yönünden Analizi

Taranan Dışkı Sayısı	K	E	Toplam	%
Zooparazitli Öğrenci Sayısı	19	150	169	
Tek Parazit Saptananlar	8	71	79	46,7
İki Parazit Saptananlar	8	51	59	74,6
İkiden fazla parazit saptananlar	—	16	16	20,2
İkiden fazla parazit saptananlar	—	4	4	5,0
Sadece Protozoon Saptananlar	6	24	30	37,5
Sadece Helmint Saptananlar	2	34	36	45,5
Protozoon+Helmint Saptananlar	—	13	13	16,4

Tablo : 2— Parazit Türlerinin Öğrenciler Arasında Dağılımı

Parazit Türleri	Zooparazitli Öğrenci Sayısı				
	K	E	Toplam	%	Prevalens
A.Lumbricoides	2	40	42	53,1	24,8
T.trichiura	—	12	12	15,1	7,1
H.nana	—	2	2	2,5	1,1
E.coli	2	16	18	22,7	10,6
G.intestinalis	3	14	17	21,5	10,0
E.histolytica	1	7	8	10,1	4,7
I.bütschlii	—	4	4	5,0	2,3

SUMMARY

A Copro-Parasitological Survey Among The Medical Students

The result of a copro-parasitological survey in a small group of the medical students of Atatürk University is reported. 79 of 169 students harboured one or more intestinal parasites. Thirty students harboured only protozoon, 36 only helminth and the remaining both protozoon and helminth. The most frequently encountered protozoon was

Entamoeba coli (10.6%) which was followed by Giardia intestinalis (10.0%). Entamoeba histolytica detected in the stools of 8 students (4.7%). The rate of infection with Ascaris lumbricoides was 24.8% whereas with Trichuris trichiura 7.1%. The eggs of Hymenolepis nana are recognized in the feces of 2 students, (1.1%). The findings are compared with the previous ones.

KAYNAKLAR

1. Saygı, G., ve Öğütman, R.: Erzurum ilkokul çocuklarında kopro-parazitolojik bir araştırma. Ata. Üniv. Tıp Bült., 5, 331-337, 1973.
2. Saygı, G., ve Öğütman, R.: Erzurum ilkokul öğrencilerinde kopro-ro-parazitolojik tarama. 16. Türk Mikrobiyoloji Kongresinde tebliğ edilmiştir, 1974.
3. Saygı, G., ve Öğütman, R.: Erzurum çocuk bakım yurdunda parazitolojik bir tarama. Ata. Üniv. Tıp Bült., 7, 21-27, 1975.
4. Saygı, G. ve Öğütman: Erzurum Atatürk İlkokulunda kopro-parazitolojik bir tarama. Ata. Üniv. Tıp Bült., 7, 51-57, 1975.
5. Öğütman, R., ve Leloğlu, S.: Erzurum ve çevresinde barsak helmintleri üzerinde araştırmalar. Sağlık Dergisi, 46, 3-13, 1972.
6. Memik, F., ve Kosumoğlu, B.: Erzurum Sağlık Kolejinde görülen helmint enfeksiyonları. Ata. Üniv. Tıp Bült., 5, 165-169, 1973.
7. Saygı G.: Köprüköy ve yastık-tepe köylerinde toplum hekimliği stajı yapan öğrencilerin sağladığı dışkı nünunelerinin incelenmesi elde edilen bulgular (Yayınlanmamıştır).
8. Merdivenci A. ve Vural, S.: Antalya sahil bölgesinde kopro-parazitolojik araştırmalar. İst. Üniv. Tıp fak. Mec., 23, 502-529, 1960.
9. Vural, S., ve Merdivenci, A.: İçel sahil bölgesinde kopro-parazitolojik araştırmalar. İst. Üniv. Tıp Fak. Mec., 23, 271-283, 1960.
10. Acarer, Ö.: Sağmalcılar ilkokul öğrencileri arasında yapılan bir kopro-epidemiolojik tetkik. Mikrobiyoloji Derg., 15, 39-42, 1962.
11. Acarer, Ö.: İstanbul gecekondu-larında oturan ilkokul öğrencilerinde barsak zooparazitlerinin dağılışı üzerine. İst. Üniv. Tıp. Fak. Mec., 26, 147 - 155, 1963.
12. Yücel, A.: Nusaybin ve Cizrede yapılan parazitolojik bir araştırma. İst. Üniv. Tıp fak. Mec., 26, 135-149, 1965.
13. Yılmaz S.: Hakkâri çocuklarında kopro-parazitolojik araştırmalar. İst. Üniv. Tıp Fak. Mec., 26, 156-167, 1963.
14. Unat, E.K. Uluçöl, M., Saygı, G.: Thiabendazol ile insanın barsak nematodlarının tedavisi. İst. Üniv. Tıp Fak. Mec., 27, 61-66, 1964.
15. Saygı, G.: Üçpınar bucağında barsak parazitleri üzerine kopro-parazitolojik bir araştırma, İst. Üniv. Tıp Fak. Mec., 28, 60-65, 1965.
16. Altaş, K., ve Mutlu, H.: Malatya ve Elazığ illerinin bazı köylerinde bir parazitoloji incelemesi. Türk Mikrobiol. Cem. Derg., 2, 69 - 71, 1972.
17. Bayadal, K., Küçükbahar, M., Akyol, B. Çanga Y., ve Yaman, S.: Adanada iki ilkokulda parazitolojik ve bakteriyolojik yönden yapılan dışkı incelemesi ve sonuçları. Türk Mikrobiol. Cem. Derg., 3, 36-38, 1973.
18. Saygı, G.: Entamoeba muris kistlerinin kuruluğa karşı direnci. Mikrobiol. Bült., 2, 87-92, 1968.

